

TÜRKİYE’NİN GELİŞTİRİLECEK ORTAOKUL MÜZİK ÖĞRETİM PROGRAMINDA BULUNMASI GEREKEN BAZI GENEL AMAÇLAR

Cahit AKSU*

Özet

Bu çalışma; 4+4+4 eğitim yapılanmasında, eski ilköğretim müzik öğretim programının ilkokul ve ortaokul programları şeklinde yeniden geliştirilmesi aşamasında, programın genel amaçlarını yansıtan bileşenler ile ilgili düzenlemeler yapılırken eski programda eksik olduğu düşünülen ve günümüz şartları baz alındığında programın amaçlarına yansıtılmasının gerekli olduğu düşünülen bazı unsurların, Türkiye ve dünyanın 8 farklı ülkesinin programlarıyla da karşılaştırılarak yeniden analizini amaçlamıştır.

Çalışmada; mevcut Türkiye İlköğretim Müzik Programı’nın genel amaçlarının sayısı ve kapsam bakımından diğer programlara oranla daha yoğun olduğu görülmüştür. Programda müzik eğitime dönük teknolojiyi yansıtan bir genel amacın ve ‘Doğaçlama’ etkinliklerine dönük kazanımların bulunmadığı, müzik alanındaki kariyer çeşitliliğini tanıtan, müzik alanındaki iş olanakları, meslekler, kişi ve kuruluşları tanımaya dönük öğrenim amaçları, kazanım ve etkinliklerinin olmadığı izlenmiştir. Ayrıca Türkiye’nin önemli güncel sorunlarından biri olan Fikri Mülkiyet Hakları (Telif Hakları veya Fikir ve Sanat Eserleri Hakları) ile ilgili amaçların ve bazı Avrupa ülkelerinin programlarındaki başlıca öğrenme alanlarından olan eğitim gezilerinin programda bulunmadığı şeklinde sonuçlar elde edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Müzik Eğitimi, Program Geliştirme, Öğretim Programı

Giriş

Türkiye’de 2012 yılında geçilen 4+4+4 eğitim yapılanması ile ilkokul ve ortaokul birbirinden ayrılmış ise de günümüzde halen ‘2006 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı 1-8. Sınıflar’ olarak hazırlanmış 8 yıllık ilköğretim müzik programı kullanılmaktadır. Bir başka deyişle eski eğitim yapılanmasında ‘ilköğretim’ olarak isimlendirilen 8 yıllık kesintisiz temel eğitime dönük hazırlanmış müzik öğretim programı halen ilkokul ve ortaokul müzik programı olarak kullanılmaktadır.

2012 yılında kararlaştırılan 4+4+4 eğitim yapılanmasında zorunlu eğitim; 4 yıl süreli ilkokul, 4 yıl süreli ortaokul ve 4 yıl süreli lise eğitimini kapsamaktadır.

* Doç. Dr.; Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Öğrencilerin öğrenim gördüğü birinci 4 yıl (1, 2, 3, 4. Sınıflar) ilkokul, ikinci 4 yıl (5, 6, 7, 8. sınıflar) ortaokul ve üçüncü 4 yıl (9, 10, 11, 12. Sınıflar) ise lise şeklinde isimlendirilmiştir (MEB, 2012).

Türkiye’de 4+4+4 eğitim yapılanması ile daha önce ilköğretim 1-8 müzik öğretim programı olarak kullanılan programın, ilkokul ve ortaokul şeklinde yeniden yapılandırılmasına ihtiyaç vardır.

Öğretim Programı ve Program Geliştirme

Eğitim Programı; öğrenene, okulda ve okul dışında plânlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği olarak tanımlanabilir. *Öğretim Programı* ise; ‘okulda ve okul dışında bireye kazandırılması plânlanan bir dersin öğretimi ile ilgili tüm etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2013).

Varış (1997) *öğretim programı* konusunda; ‘genellikle, belli bilgi kategorilerinden oluşan ve bilgi ve becerinin eğitim programının amaçları doğrultusunda organize edildiği bir programdır’ demektedir.

Öğretim Programı; bir dersle ilgili öğrenme-öğretme sürecinde nelerin, niçin ve nasıl yer alacağını gösteren bir kılavuz, başka deyişle bu nitelikte bir proje plânıdır (Özçelik, 2010, 4).

Eğitimde program geliştirmeyi ise; Demirel (2013) ‘eğitim programının hedef, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü’ şeklinde tanımlamaktadır.

Türkiye’de cumhuriyet döneminden beri ilkokul müzik eğitimi için geliştirilen öğretim programları üzerinde yaptığı çalışmada Altunya (2001); 1924, 1926, 1936, 1948, 1968, 1994 programlarını tespit etmiş; MEB (2006) İlköğretim Müzik Dersi 1-8. Sınıflar Öğretim Programı’nda ise yukarıdakilere ek olarak bir de 1984 programına atıf yapılmıştır. Şu an kullanılan 2006 programı ile birlikte Cumhuriyet Dönemi İlkokul/İlköğretim Müzik Programı olarak hepsi birbirinden farklı özellikte 8 program geliştirilmiş ve kullanılmıştır. Ortalama yaklaşık 12 yılda bir program geliştirme çalışmaları yapılmıştır. Günümüz dünyasının ve dolayısı ile Türkiye’sinin hızlı gelişim ve değişimi, öğretim programlarına dönük geliştirme çalışmalarını da tetiklemektedir. Özellikle 4+4+4 eğitim düzenlemesi ile her 4 yıllık temel eğitim kademesi için ayrı ve özgün müzik öğretim programları geliştirme çalışmaları önemli çalışmalar olarak önümüzdeki gündemde yer almaktadır.

Hedeflerin Sınıflandırılması

Öğrencide gözlemeye karar verilen istendik davranışlar eğitimde hedeftir (Sönmez, 2004, 55). Eğitimde hedefler, yetiştirilecek insanda bulunması uygun görülen, eğitim yolu ile kazandırılabilir istendik özelliklerdir (Demirel, 2013).

Ülkenin politik felsefesini yansıtan oldukça genel olarak belirtilen *uzak hedef*, uzak hedefin yorumu, aynı zamanda da okulun iş görüşünü yansıtan *genel hedef*, öğrenciye kazandırılması uygun görülen özellikler ve bir disiplin veya bir çalışma

alanı için hazırlanmış olan hedefler de *özel hedeflerdir* (Demirel, 2013). Nartgün (2008); bu sınıflandırmayı; uzak hedefler için, 'Türk Milli Eğitimin Genel Amaçlarını, genel hedefler için 'İlköğretim Okulu'nun amaçlarını, özel hedefler için de 'Hayat Bilgisi Dersi 3. Sınıflar İçin Kazanımlar' şeklinde örneklendirmiştir.

Eğitim literatüründe hedefle amaç arasında bir ayrım yapılmaktadır. Hedef, varılmak istenen nokta anlamında kullanıldığında, amaç bu hedefe ulaşma isteği olarak tanımlanmaktadır (Dönmezer, 1997, 6) Amaçlar, bize yakın olmayan ya da elde mevcut olmayan bir nesneye yönelik olarak dikkat ve çaba yoğunlaşmasıdır (Büyükdüvenci, 2001, 78).

Bir 'amaç', bir organizasyon veya bireysel çabalar doğrultusunda nispeten belirli bir maksattır. Su içmek gibi biyolojik bir amaç olabilir, bir obua kamışı yapabiliyor olmak gibi bir öğrenme amacımız olabilir veya dinlemek için favori müziklerden seçim yapmak gibi duyuşsal bir amacımız olabilir. Her durumda yönlendirilmiş maksatlı davranış doğrultusunda belirgin bir istek veya ihtiyaç vardır. Bir hedef ise, ona erişmek için sayısız amaçlara ulaşmayı gerektiren çok daha uzun menzilli bir erektiler (Boyle and Radocy, 1987, 107).

Müzik Eğitimi ve Hedefler

Uçan (2005) Müzik eğitimini, 'bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel değişiklikler oluşturma ya da bireyin müziksel davranışlarını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ve geliştirme süreci' şeklinde tanımlar. Uçan devamla; 'bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin (çocuğun/ gencin, öğrencinin) kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda plânlı, düzenli ve yöntemi bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresi, özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir' der.

Hedefleri müzik eğitimine uyarladığımızda Uçan (2005) hedefleri; 'müzik öğretimi ile öğrencilere kazandırılmak istenen ya da onlarda geliştirilmek istenen özellikler' olarak tanımlamakta ve bu özelliklerin müzikle ilgili belirli yetenekler, beceriler, ilgiler, tutumlar, alışkanlıklar vb. olduğunu belirtmektedir.

Türkiye ve Bazı Ülkelerin Müzik Öğretim Programları ve Genel Amaçları

Çalışmanın bu bölümünde; öncelikle incelenen farklı programların kısa açıklamaları verilmiştir. Açıklamaların bitimini takiben; daha rahat görülebilmeleri için, ülkelerin müzik öğretim programlarının genel amaçları, genel bir tablo içinde maddeler halinde verilmiştir (Bkz. Tablo 1). Böylece hem farklı programlardaki genel amaç vurguları, hem de bu programlarla Türkiye müzik programı arasında bazı karşılaştırmalar yapmak için zemin oluşturmaya çalışılmıştır.

Çalışma kapsamında, örgün eğitim lise müzik programları hariç tutularak farklı ülkelerin ilköğretim/ortaokul müzik programları incelenmiştir. Bu

programlar ülkelere göre; “Primary School, Secondary School, K-12, Basic School, Basic Education, Upper Secondary School, Primary/Secondary” şeklinde adlandırılmışlardır.

Türkiye İlköğretim Müzik Programı

Programın temel yaklaşımı yapılandırmacıdır. Yapılandırmacılığın temelinde öğrencinin karşılaştığı yeni bir bilgi, beceri ve tutumu, daha önceki öğrenmeleri ile birleştirmesi ve zihninde yapılandırması yatar. Program ‘Dinleme-Söyleme-Çalma’, ‘Müziksel Algı ve Bilgilenme’, ‘Müziksel Yaratıcılık’ ve ‘Müzik Kültürü’ olmak üzere 4 öğrenme alanından oluşmaktadır.

Programın genel amaçları, program açıklamaları bölümünü takip eden Tablo 1’de verilmiştir (MEB 2006).

ABD K-12 Müzik Programı

Amerika Birleşik Devletleri eyaletlerinde kullanılan K-12 müzik programları için, NAFME kuruluşu 9 adet ulusal standart geliştirmiştir. The National Association for Music Education (Müzik Eğitimi İçin Ulusal Standartlar) kelimelerinin baş harfleri alınarak oluşturulan bu kuruluşun amacı, herkesi müzik yapmaya ve müzik çalışmaya teşvik ederek müzik eğitimini geliştirmektir. 1994 yılında NAFME tarafından sanat eğitimi için kabul edilen ulusal standartların genel gelişimi, ABD Eğitim Bakanlığı, Ulusal Sosyal Araştırmalar Vakfı, Ulusal Sanat Vakfından bir destek altında yönetilmektedir. Ulusal standartlar, K-12 sanat eğitimi için ilk kapsamlı eğitim standartları setini temsil eder (<http://music.ed.nafme.org/about/quick-facts/>).

Müzik eğitimi için oluşturulan 9 ulusal standart Tablo 1’de verilmiştir (The National Association for Music Education, 1994).

İngiltere Müzik Programı

İngiltere müzik programının genel hedefleri ilkökul ve ortaokul için aynı şekilde ifade edilen 3 adet genel hedeften oluşmaktadır. Bu genel hedefler daha sonra ilkökul ve ortaokul düzeylerine denk olacak şekilde özelleştirilmiş ve program çıktıları olarak ifade edilmiştir. Yapılandırmacı anlayışın hakim olduğu program bazı diğer programlardaki gibi net olarak gruplandırılmamışsa da ‘İcra Etme’, ‘Besteleme’ ve ‘Dinleme’ öğrenme alanlarına dayandırılmıştır. İngiltere ulusal müzik programının amaçları Tablo 1’de verilmiştir (The National Curriculum in England, 2013, *Secondary School*).

İrlanda Müzik Programı

İrlanda müzik programı üç temel bileşen olarak ifade edilen üç öğrenme alanından oluşmaktadır. Bunlar; ‘Dinleme ve Yanıtlama’, ‘İcra Etme ve Besteleme’, Öğrenme alanlarıdır. Müzik programının amaçları aşağıdaki Tablo 1’de verilmiştir (Primary School Curriculum-Music-Arts Education, 1999).

Norveç Müzik Programı

Norveç müzik programı birbirini tamamlayan üç ana konu alanından oluşmaktadır. Bunlar; Müzik Yapma, Besteleme ve Dinleme'dir.

Norveç müzik programının eğitimsel hedefleri Tablo 1'de belirtilmiştir (Curricula in English, Primary and Lower Secondary Education, Music Subject Curriculum, 2011).

Estonya Müzik Programı

Estonya müzik programı 'Basic Schools' ve 'Upper Secondary Schools' olarak isimlendirilen ilk ve ortaokula denk gelebilecek bir eğitim yapılanmasına göre hazırlanmıştır.

'Basic School' müzik programının temel bileşenleri olarak adlandırılan öğrenme alanları şunlardır: (National Curriculum for Basic Schools, 2011)

1. Şarkı söyleme,
2. Enstrüman çalma,
3. Müzikal devinim,
4. Besteleme,
5. Müzik dinleme ve Müzikoloji,
6. Müzik okur-yazarlığı,
7. Eğitim gezileri.

'Basic School' müzik programının genel amaçları aşağıda Tablo 1'de sunulmuştur (National Curriculum for Basic Schools, 2011).

'Upper Secondary School' müzik programının temel bileşenleri olarak adlandırılan öğrenme alanları şunlardır: (National Curriculum for Upper Secondary Schools, 2011)

- Müzik yapma ve besteleme,
- Müzik Dinleme ve Müzik Tarihi,
- Eğitim Gezileri.

'Upper Secondary Schools' müzik programının genel amaçları aşağıda Tablo 1'de sunulmuştur (National Curriculum for Upper Secondary Schools, 2011).

Güney Afrika Cumhuriyeti Müzik Programı

Güney Afrika Cumhuriyeti müzik programı üç ana öğrenme alanı üzerine kuruludur. Bunlar;

1. Müzik performansı ve doğaçlama,
2. Müzik okuryazarlığı,
3. Genel müzik bilgisi ve çözümleme.

◆ Cahit Aksu

Güney Afrika Cumhuriyeti müzik programının eğitimsel hedefleri Tablo 1’de verilmiştir (Curriculum and Assessment Policy Statement, Grades 10-12 Music, 2011).

Singapur Müzik programı

Genel müzik programı (GMP) ilk ve ortaokuldaki tüm öğrencilere sunulmuştur. Bu program öğrencilerin bütüncül eğitimine katkı sağlar ve öğrencilerin sanat alanları için eğitilmiş dinleyiciler olarak gelişmelerinde rol oynar. Müzik oluşturma, şarkı söyleme ve enstrüman çalma aracılığı ile öğrenciler, farklı yöntemlerle yaratıcı olarak kendilerini ifade etmeyi öğrenirler.

Genel müzik programı öğrencilerin okulda edinmesi gereken müzik bilgisi ve becerisini tanımlayan 6 amaç etrafında müfredatlandırılmıştır. Amaçlar aşağıda Tablo 1’de verilmiştir (General Music Programme Syllabus 2008, [Primary/Secondary] Curriculum Planning &Development Division, Ministry of Education, Singapore).

Avustralya Müzik Programı

Avustralya müzik programı da diğer bazı programlardaki gibi net olarak gruplandırılmamışsa da ‘Dinleme’, ‘Besteleme’, ve ‘İcra etme’ öğrenme alanlarına dayalı bir programdır. Dinleme; kapsamlı bir repertuarı dinleme, analiz etme ve karşılaştırmayı içerir. Besteleme; bireysel veya işbirliği içinde, orijinal müzik yaratmak için kullanılan genel terimdir. Bu kavram sınıfta doğaçlama yapma, müzikal fikirleri organize etme, eşlik kalıpları oluşturma, düzenleme ve özgün çalışmalar yazmayı kapsar. İcra etme ise, ya bireysel ya da grup üyeleri ile enstrüman çalma, şarkı söyleme ve teknolojiyi kullanarak sesleri değiştirmeyi içerir. Dinleyiciler olarak; öğretmen, sınıftaki akranlar, okul içinden daha geniş bir grup veya halktan bir grup olabilir.

Müzik programının genel hedefleri Tablo 1’de verilmiştir (Australian Curriculum F-10 Curriculum, TheArts, Learning in Music).

Tablo 1. İncelenen Ülkelerin Müzik Öğretim Programlarındaki Genel Amaçlar

Türkiye	1. Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,2. Duygu, düşünce ve deneyimlerini müzik yoluyla ifade etmeleri ne imkân sağlamak,3. Yaratıcılık ve yeteneğini müzik üretme yoluyla geliştirmek,4. Yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası müzik kültürlerini tanımak,5. Kişilik ve özgüven gelişimlerine katkı sağlamak,6. Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak,7. Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek,8. Bireysel ve toplu olarak, nitelikli değişik türlerde şarkı dinleme, söyleme ve çalma etkinliklerine katılmalarını sağlamak,9. Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,10. Türkçe'yi doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak,11. İstiklâl Marşı başta olmak üzere millî marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak,12. Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek,13. Millî birliğimizi, bütünlüğümüzü pekiştiren ve dünya ile bütünleşme mizi kolaylaştıran müzik kültürü ve birikimine sahip olmalarını sağlamak,14. Atatürk'ün Türk müziğinin gelişmesine ilişkin görüşlerini kavramak ve Atatürk ilke ve inkılaplarına gönülden bağlı, kültürlü bireyler olarak yetişmelerini sağlamak.
A.B.D.	1. Çeşitli müzik repertuarında bireysel ve toplu olarak şarkı söyleme.2. Çeşitli müzik repertuarında bireysel ve toplu olarak enstrüman çalma.3. Melodiler, çeşitlemeler ve eşlikler doğaçlama.4. Belirlenmiş kurallar içinde müzik düzenleme ve besteleme.5. Müziği okuma ve notaya dökme.6. Müziği dinleme, analiz etme ve açıklama.7. Müziği ve müzik performanslarını değerlendirme.8. Müzikle, diğer sanatlar ve sanat dışındaki diğer disiplinler arasındaki ilişkileri anlama.9. Müziğin tarihle ve kültürle olan ilişkisini anlama.

İngiltere	10. İcra etme, dinleme, müziği tarihsel bir çerçevede eleştirme ve değerlendirme, türler, formlar ve gelenekler, büyük bestecilerin ve müzisyenlerin eserleri. 11. Şarkı söylemeyi ve kendi seslerini kullanmayı öğrenme, bireysel ve arkadaşları ile müzik yaratma ve besteleme, bir enstrüman çalmayı öğrenme fırsatı verme, düzeyine uygun teknolojiyi kullanma ve müzikal üstünlüğünün bir sonraki düzeyine erişebilme fırsatına sahip olma. 12. Müziğin nasıl oluştuğunu, üretildiğini ve iletişim sağladığını keşfetme ve anlama, birbirleri ile ilişkili boyutlarından hareketle: perde, süre, canlılık, tempo, tını, doku, yapı ve uygun müzik notaları
İrlanda	1. Çocukların müziği sevmelerini, anlamalarını ve onu eleştirel olarak değerlendirebilmelerini sağlamak. 2. Çocukların İrlanda müziği de dahil olmak üzere, çok geniş bir müzik türü çeşitliliğine karşı açık oluşlarını, bilinçliliklerini ve karşılık verici liklerini geliştirmek. 3. Müzik aracılığı ile çocukların bireysel olarak ve işbirliği içinde fikir düşünce ve deneyimlerini ifade etme kapasitelerini geliştirmek. 4. Çocukların müzikal potansiyellerini geliştirmeyi ve onların, müzikal yaratıcılıkla aktif olarak uğraşmanın heyecanı ve mutluluğunu deneyimlemelerini sağlamak. 5. Müzikal performanslara katılımlarını sağlayarak, çocukların kendilerine saygı ve kendilerine güven duygularını beslemek. 6. Müzikal bilgi, beceri, kavramlar ve değerlerin kazanımı sayesinde, üst düzey düşünme ve yaşam boyu öğrenmeyi teşvik etmek. 7. Estetik müzikal deneyimlerle çocukların yaşam kalitelerini yükseltmek.
Norveç	1. Müzikte kendini sözel olarak ifade edebilmek; şarkı söylemek, ses ile deneyimleyerek beste yapmak ve sesle ilgili ve birlikte yapılan müziklere katılmak anlamına gelir. 2. Müzikte kendini yazarak ifade edebilmek;çeşitli notalama biçimlerini kullanabilmeyi ifade eder. 3. Müziği okuyabilmek; farklı müzikal anlatımları, sembolleri, işaretleri ve nota türlerini anlayabilmek ve yorumlayabilmek anlamındadır. 4. Müziğin matematiğini yapabilmek; müziğin ve farklı müzik biçimlerinin, varyasyonların ve formların temel unsurlarının eğitimi ve müzikte zaman ve boşluğu ve vucut hareket anlatımlarını hesaplayabilmeyi

Estonya	Basic School	1. Müzikten hoşlanmak, müziği fark etmek, kavramak ve müzik yapma aracılığı ile yeteneklerini geliştirmek. 2. Bir sanat formu olarak müzikle ilgilenmelerini sağlamak ve kişisel estetik zevklerini şekillendirmek. 3. Yaratıcı düşünme ve davranma ve ayrıca müzikal etkinliklerle kendilerini yaratıcı şekilde ifade etme. 4. Edindiği temel müzikal okuma-yazma becerilerini müzikal etkinlikler de uygulama. 5. Kültürel ve günlük yaşantısında birikimli insanlar olarak müziğe ve müzikal etkinliklere değer verme. 6. Ulusal kültürü bilme ve sürdürme, ona iştirak ederek destekleme ve farklı ulusların kültürlerini anlama ve saygı gösterme. 7. Müzik eserlerinin oluşumunu kavramak ve değer vermesi ve bilgi teknolojileri ve medya tabanlı çevre için eleştirel bir tutum almak.
	Upper Secondary School	1. Müziğe insan kültürünün önemli bir parçası olarak değer verme ve kendilerini yerel kültürün taşıyıcıları olarak algılamalarını sağlama. 2. Müzikal yaşama katılım ve öğrencilerin yaşam boyu müzikal etkinliklerle meşgul olmaya dönük hazır bulunuşluklarını geliştirme. 3. Koro-Şan hareketi ve şarkı festivallerinin sosyal ve politik yapısına ve eğitimsel anlamına değer verme ve onları anlama 4. Müzik yaparak öğrencilerin müzikal bilgi beceri ve yeteneklerini uygulamak ve geliştirmek. 5. Farklı dönemlerin ve farklı ülkelerin müzikal ve kültürel gelişimlerinin temel bir bilgisini edinmelerini sağlamak. 6. Kendini müzikle ifade etmede yaratıcılığını kullanmak 7. Müzik üzerinde eleştirel dinleme, analiz, yorum yapabilme ve onun üzerinde tartışabilme. 8. Fikri mülkiyet hak ve yükümlülüklerinin farkında olma ve onları takip etme ve modern bilgi teknolojilerini kullanabilme.

Güney Afrika Cum.	1. Bir veya daha fazla müzik enstrümanı veya ses üzerinde teknik kontrol, 2. Batı sanat müziğinden özgün Afrika müziğine kadar çok geniş bir müzik eseri çeşitliliği içinde solo veya toplu içeriğin icrası yolu ile icra becerileri kazandırmak, 3. Müzik notasını okuma becerisi, 4. Doğaçlama ve kendi müzikal fikirleri üzerinde çalışarak yaratıcılık, 5. Besteleme tekniklerinin kullanımı ile ilgili mevcut müzik eserlerini anlamak, mevcut müzik eserleri içindeki müzikal unsurları tatbik etmek ve bunları belirli tarihi ve kültürel içeriğe yerleştirmek, 6. Farklı müzikal geleneklerin bilincinde olma, 7. Farklı müzik stillerine değer verme ve beğenme.
Singapur	1. Bireysel veya grup olarak şarkı söylemek ve melodik ve ritmik enstrümanlar çalmak. 2. Müzik yaratmak ve doğaçlamak. 3. Dinleyerek müziği tanımlamak ve değerlendirmek. 4. Müzikal unsurlar/ kavramlar bilgisini geliştirmek. 5. Farklı kültürlerde ve farklı türlerdeki müziği ayırt etmek ve anlamak. 6. Müziğin günlük yaşantıdaki rolünü anlamak.
Avustralya	1. Yaratıcı, yenilikçi, düşünceli, bilgili ve becerikli müzisyenler olma öz güveni. 2. Besteleme, icra etme, doğaçlama, dinleme ve cevap verme istek ve amacına dönük beceriler, 3. Müzik ve küresel toplumlardaki, kültürler ve müzikal geleneklerle ilgili müzik uygulamaları için estetik bilgi ve saygı. 4. Bağımsız müzik öğrencileri olmak için beceriler edindikleri işitsel bir sanat formu olarak bir müzik anlayışı.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de 4+4+4 eğitim yapılanması ekseninde ilköğretim ortaokul ve lise şeklinde sınıflandırılan okullarda kullanılan ‘İlköğretim Müzik 1-8 Öğretim Programı’nın, ilköğretim ortaokul şeklinde yeniden düzenlenirken, özellikle ortaokul programının genel amaçlar açısından ifade edilmiş tarzı ve programda bulun-

ması gereken bazı genel amaçlar ile ilgili gerekçeler ve öneriler sunmaktır. Bu kapsamda 9 farklı ülkenin müzik programları incelenmiştir. İncelenen amaçlar, sadece müzik dersi için oluşturulmuş öğretim programlarının genel amaçlardır.

Araştırmanın Önemi

Özellikle Türkiye açısından, temele alınan yapılandırmacı program yaklaşımının, uygulamaya yansımaları gereken bazı özelliklerinin, farklı ülke programlarının bakış açılarının da desteği ile, programın genel amaçları ekseninde incelenmesi önemli görülmüştür.

Varsayımlar

1. Araştırma kapsamında elde edilen bilgilerin gerçeği olduğu gibi yansıtıcıları varsayılmıştır.
2. Araştırma modeli olarak tespit edilen betimsel araştırmanın bu araştırma için uygun bir model olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma, 9 farklı ülkeye ait İlkokul/İlköğretim/Ortaokul Müzik Öğretim Programlarının incelenmesi ile sınırlıdır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma Betimsel Araştırmalardan Tarama Modeli ile yürütülmüştür. Betimsel Araştırmalar; olayı olduğu gibi araştıran, ele alınan olayların ve durumların ayrıntılı bir biçimde araştırıldığı, onların daha önceki olaylar ve durumlarla ilişkilerinin incelenerek, "Ne" olduklarının betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır (Karakaya, 2009, 59). Betimsel araştırmaların bir türü olan Tarama Modeli ise; geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilemez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, ona uygun biçimde "gözleyip" belirleyebilmektir (Karasar, 2005, 77).

Bu model kapsamında konu ile ilgili alan yazın taranmış ve çalışmaya konu olan İlkokul/İlköğretim/Ortaokul Müzik Öğretim Programları sağlıklı kaynaklardan yararlanılarak analiz edilmiştir.

Örnekleme

Bu araştırmanın örnekleme başta Türkiye olmak üzere dünyanın farklı 9 ülkesinin İlkokul/İlköğretim/Ortaokul müzik öğretim programıdır. Diğer ülkeler; Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Norveç, İrlanda, Estonya, Avustralya, Güney Afrika, Singapur şeklinde belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, birincil olarak programları incelenen ülkelerin eğitim bakanlıklarının sitelerinden ve eğitim ve eğitim programları ile ilgili güvenilir diğer

eğitim sitelerinden elde edilmiştir. İkincil veriler ise konu ile ilgili alan yazının taranması ile elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın kapsamını oluşturan çeşitli ülkelerin İlkokul/İlköğretim/Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programlarının genel amaçları üzerinde yapılan içerik analizleri ile veriler bulgulara dönüştürülmüştür. İçerik Analizi; yazılı ve sözlü materyallerin sistemli bir şekilde analiz edilerek, sözel olmayan dokümanı nicel verilere dönüştürmektir (Balcı, 1997, 230).

Bu analizler sonucu; incelenen farklı müzik öğretim programlarının genel amaçları karşılaştırmalı olarak analiz edilerek bulgular oluşturulmuştur.

Bulgular

1. İncelenen 9 müzik programının genel amaçları nicelik (miktar, sayı) açısından incelendiğinde; programların genel hedefleri bağlamında en çok amaç atfedilen program Türkiye İlköğretim Müzik Programıdır (14 genel hedef). Diğer ülkelerin genel amaçları ortalaması, 6,1 adet civarındadır. Türkiye dışında en çok, ABD Ulusal Müzik Standartları 9 adet, en az ise İngiltere Müzik Programı 3 adet genel amaçla ifade edilmiştir. Elbette her ülkenin eğitim programlarının genel amaçları, nitelik ve nicelik açısından ilgili ülkenin sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi koşullarına bağli olarak özğündür. Ancak Türkiye ilköğretim müzik programında çok fazla genel amaç olması, programa, gereğinden fazla veya programın ana fonksiyonu dışında amaç veya amaçların atfedilmiş olup olmadığının incelenmesini zorunlu kılmaktadır. Buna göre program genel amaçları incelendiğinde;

- Programın ‘Türkçe’yi doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak’ genel amacı; müzik programının, ait olduğu toplumun dil gelişimine katkı sağlaması gereğini yansıtabilir. Ancak bu genel amaç aslen bu okullardaki ‘Türkçe’ dersinin genel hedefidir. Nitekim İlköğretim Türkçe 1-5 Öğretim Programının genel amaçlarında böyle bir amaç vardır (MEB, 2004). Böyle bir amacı müzik programının genel amacı yapmaktansa, bu amaca ulaştıracak farklı öğrenme alanlarındaki kazanımların içerisine yerleştirmek daha uygun olurdu. Nitekim incelenen diğer ülke müzik programlarının hiçbirinde, o ülkenin dilini doğru ve etkili kullanmalarını sağlamak gibi bir genel amaca rastlanmamıştır.
- ‘Kişilik ve özğüven gelişimlerine katkı sağlamak’, ‘Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak’, ‘Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek’, ‘Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek’, şeklinde ifade edilen amaçlar, aslında ülkenin uzak eğitim hedeflerini veya örneğin ilköğretimin genel hedeflerini yansıtan (ve genellikle duyuşsal alana dönük) amaçları çağrıştırmaktadır. Örneğin; ‘Müzikal yaşama katılım ve öğrencilerin yaşam boyu müzikal etkinliklerle meşgul olmaya dönük hazır bulunuşluklarını geliştirme’ (Bkz.

Estonya 'Upper Secondary School' Müzik Programı, Madde 2) veya 'Müzik aracılığı ile çocukların bireysel olarak ve işbirliği içinde fikir düşünce ve deneyimlerini ifade etme kapasitelerini geliştirmek' (Bkz. İrlanda Müzik Programı, Madde 3) şeklinde ifade edilen bir genel amaç, öğrencilerin Türkiye Müzik Programındaki; 'Kişilik ve özgüven gelişimlerine katkı sağlamak', 'Müzik aracılığıyla zihinsel becerilerinin gelişimini sağlamak', 'Müzik yoluyla bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirmek', 'Müzik yoluyla sevgi, paylaşım ve sorumluluk duygularını geliştirmek' şeklinde ayrı ayrı ifade edilen her genel amaca hizmet edecek bir amaç ifadesidir. Elbette müzik eğitimi bireylerin bu açılardan da gelişimine hizmet eden önemli bir disiplindir. Ancak, bu amaçlarla hedeflenen davranışlar, direkt olarak bir müzikal etkinliğe dayalı şekilde ifade edilmesi gereken davranışlar olmalıdır. Bu şekilde yazıldıklarında genel amaçlar hem müzik disiplini açısından işe vuruk olur, hem de sayısal olarak dağınıklıktan korunur.

- Türkiye İlköğretim Müzik Programı'nda bulunan milli veya manevi değerler ile milli birlik ve bütünlüğü vurgulayan genel amaçlar, programın dayandığı felsefeyi ifade etmesi açısından kendi içinde tutarlıdır. Ancak bu genel amaçların da yine daha genel bir madde ile ele alınıp, detayının öğrenme alanları içindeki kazanım, etkinlikler ve açıklamalar bölümünde sunulması, programın genel amaç ifade mantığına daha uygun olabilirdi. Bu çalışma kapsamında incelenen diğer ülke müzik programlarının genel amaçlarında bu unsurlara yapılan vurgu, 'müziğin tarihle ve kültürle olan ilişkisini anlama', 'belirli tarihi ve kültürel içerik', 'yerel kültürün taşıyıcılığı', 'ulusal kültür' şeklindeki ifadeler düzeyindedir.
- Dünyada yaygın olarak kullanılan ve bu çalışma kapsamında incelenen programların da yansıttığı 'yapılandırmacı yaklaşım'ın çağrıştırdığı öğretim sistemi, özellikle Türkiye Müzik Programında olması gereken bazı genel amaçlara dikkat çekmiştir. Buna göre;

- Türkiye İlköğretim Müzik Programı'nda müziğe dönük teknoloji ile ilgili bir genel amaç yoktur. Diğer ülke programlarında 'modern bilgi teknolojilerini kullanma', 'düzeyine uygun teknolojiyi kullanma', 'müzikte dijital araçların kullanımı', 'bilgi teknolojileri ve medya tabanlı çevrenin kullanımı', 'teknolojiyi kullanarak sesleri manipüle etme' şeklindeki ifadelerle genel amaçlarda kendine yer bulan davranışlar, Türkiye İlköğretim Müzik Programı'nın genel amaçlarında yer almamıştır. Sadece bazı kazanımlarda yer bulan; 'müzik araştırmaları için bilişim teknolojilerinden yararlanır' şeklindeki ifadeler, müzik teknolojisini değil bilişim teknolojisini anlatır. Müzik dersleri için teknoloji, öğrencilerin etkin kullanımının hedeflendiği bir 'amaç' değil, çoğunlukla öğretmenin, etkinliklerin gerçekleştirilmesinde kullandığı bir 'araç' konumundadır. Oysa yapılandırmacılık, öğrencilerin araştırmacılığını destekler, öğrenmede performans ve etkinliklere ağırlık verir, öğrencinin nasıl öğrendiğini dikkate alır, öğrencilere bilgi oluşturma

ve deneyimlerinden sonuç çıkarma fırsatı verir (MEB, 2006). Tüm bu özellikler, öğrencinin güncel müzik teknolojisini öğretim süreçlerine aktif olarak katmasını zorunlu kılmaktadır.

- Yapılandırmacı müzik programının önemli unsurlarından biri de öğrencilerin yaratıcılık yönlerinin geliştirilmesine dönük etkinliklerin özellikle vurgulanmasıdır. Özellikle Türkiye ilköğretim müzik programının; giriş bölümü, genel amaçlar bölümü, temel beceriler ve değerler bölümünde öğrenci yaratıcılığına vurgu yapılırken, programın öğrenme alanlarından birisi de 'Müziksel Yaratıcılık' öğrenme alanıdır. Bu eksenle öğrenci merkezli eğitim anlayışı ile paralellik gösteren müzik dersine yönelik aktif eğitim yöntemlerinden Dalcroze, Orff, Kodaly gibi yöntemlere yer verildiği belirtilmiştir (MEB, 2006). Ancak programda yaratıcılık etkinlikleri olarak öğrencilerden daha çok; bilinçli ve tasarlanmış müzikal ürünler beklenmekte, özellikle Dalcroze ve Orff yönteminin önemli unsurlarından olan 'doğaçlama' etkinliklerine vurgu yapılmadığı görülmektedir. Doğaçlama; 'bir anda doğan buluşların çalgı ile ya da şarkı söyleme yolu ile özgürce dile getirilmesi, bir melodinin genellikle belirli bir form anlayışı içinde geliştirilmesidir' (Say, 2005). Bir başka kaynakta doğaçlama; 'müziği içinden geldiği gibi anında yaratmak' (Aktüze, 2004) şeklinde tanımlanmaktadır. Özmenteş (2010) bu konu ile ilgili olarak; programda doğaçlama becerisine yer verilmediğini, doğaçlamanın akıcı ve serbest bir yaratıcılık süreci olarak kompozisyondan farklı olduğunu ve doğaçlamanın yer verilmediği bir Orff ve Dalcroze uygulaması düşünmenin neredeyse imkansız olduğunu vurgulamaktadır.

Doğaçlama açısından diğer ülke programları incelendiğinde ise; ABD, Güney Afrika Cumhuriyeti, Singapur, Avustralya müzik programlarında 'doğaçlama'ya genel amaçlar bölümünde genel amaç maddesi olarak yer verildiğini, Norveç, İrlanda, İngiltere ve Estonya programlarında da, öğrenme alanlarının açıklamalarında yer verildiğini görmekteyiz. Ancak Türkiye müzik programında doğaçlama kelimesi; ne genel amaçlarda, ne öğrenme alanlarında ne de kazanımlarda geçmektedir. 'Doğaçlama' kelimesi, programın açıklama bölümünün 'öğrenme-öğretme süreci'nde dersin 'giriş' bölümünde öğrencinin derse ilgisini çekmek için kullanılan yöntemlerden biri olarak geçmiştir (MEB 2006, 11).

- Türkiye'deki Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri'nin müzik bölümlerine başvuran öğrenci niceliği ve niteliği yeterli düzeyde değildir. Öncelikle ilköğretimden ve ortaokullardan gelen müziğe yetenekli öğrencilerin, AGSSL müzik bölümlerine yeterince yönlendirilememesi nedeni ile bu liselerin sınavlarına neredeyse kontenjanla aynı sayıda öğrenci başvurmakta ve hatta çoğu zaman kontenjanı karşılayamayan az sayıda öğrenciyi özel yetenek sınavları yapılmaktadır. Bu durum, 2013-2014 Eğitim-Öğretim Yılı için ilgili liselerin resmi internet sayfalarındaki sınav başvuru sayıları ve sınavı kazanan öğrenci sayıları incelenerek rahatlıkla gözlenebilir

(www.mebk12.meb.gov.tr). Örneğin 30 kişilik kontenjan için 20 kişinin başvuru yaptığı ve bunlardan 15 kişinin başarılı olduğu, yine 30 kişilik kontenjan için 33 kişinin başvurduğu ve bunlardan 30 öğrencinin alındığı ve hatta 7 öğrencinin başvurup 6'sının kazandığı AGSSL Müzik Bölümleri mevcuttur (Aksu, 2014). Bu sorunun en önemli nedenlerinden biri müziğe yetenekli öğrencilerimizin bu liselere yönlendirilememesi ise, bir diğeri de öğrencilerin ve velilerin müzik kariyer mesleklerini tanınamalarıdır. Çünkü müzik programlarımızda bu meslekleri tanıtmaya dönük hedef ve kazanımlar yoktur. Öğrenciler; temel eğitim aşamasında aldıkları müzik genel kültürü içinde, müzik alanındaki kariyer çeşitliliğini bilme, araştırma ve ilgilenme kültürünü de alabilmelidir. ABD müzik programındaki 9 ulusal standarda ek olarak, genelde bu standartlar ekseninde eğitim yapan ABD eyaletlerinden New Hampshire müzik programı, 9 ulusal standarda ek olarak 10. standardını 'Müzik Alanındaki Kariyer Çeşitliliğini Tanımak' şeklinde tespit etmiş ve müzik alanındaki iş olanakları, meslekler, kişi ve kuruluşları tanıtmaya dönük öğrenim çıktıları tasarlamışlardır (K-12 Curriculum Frameworks for the Arts, 2001).

Günümüz şartlarında müzik alanındaki mesleki çeşitlilik olanaklarının artması, bu meslekler için gerekli nitelikli işgücü ihtiyacı ve bu paralelde mesleki müzik eğitim kurumlarının temelini oluşturan AGSSL müzik bölümlerini daha iyi tanıtmak ve bu liseleri daha işlevsel kılmak çok önemlidir.

- Bilgi iletişim teknolojilerinin aktif olarak kullanıldığı alanlardan biri de müzik teknolojileri alanıdır. Özellikle sosyal paylaşım siteleri müzik tür, çeşit ve örneklerinin takip edildiği, alıntılanıldığı ve kişisel kullanım için indirildiği internet ortamlarıdır. Özellikle Türkiye'de sanal ortamdan alıntılanan eserlerle ilgili yasalar olmasına rağmen, bu alanda yoğun bir denetim yetersizliği söz konusudur. Müzik eğitiminin önemli hedeflerinden biri de bu konudaki bilinçlendirmeler olmalıdır. Örneğin çalışma kapsamında incelenen Estonya Upper Secondary School (Üst Ortaokul) Müzik Programı'nda *'Fikri mülkiyet hak ve yükümlülüklerinin farkında olma ve onları takip etme ve modern bilgi teknolojilerini kullanabilme* (National Curriculum for Upper Secondary Schools, 2011). şeklinde bir genel hedef vardır. Türkiye'nin önemli güncel sorunlarından biri olan Fikri Mülkiyet Hakları ile ilgili bilinçlendirmeler, Türkiye'de yapılacak müzik öğretim programı geliştirme çalışmalarında, programın önemli boyutlarından biri olmalıdır.
- Yapılandırmacı programın önemli unsurlarından biri de öğrenmelerin sosyal bir çevrede sağlanmasıdır. Çevre; 'kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam' demektir (TDK, 2014). Dolayısı ile içinde sosyal kavramını da barındırmaktadır. Kişinin sosyal çevresi ile olan etkileşimi onun daha kalıcı öğrenmelere ulaşmasını sağlar. Yapılandırmacılığın yorumla-

rından biri olan sosyal yapılandırıcılık, öğrenmelerin sosyal bağlamda oluştuğunu, dolayısıyla sosyal çevrenin sadece okulun içi olmaması gerektiğini, okul dışı çevrelerin de öğrenmede etkin olarak işe koşulması gerektiğini kabul eder. Scott; Vygotsky'nin bilgiyi yapılandırmanın diğer insanlarla işbirliği sonucu kültürel olarak üretildiğine vurgu yaparak yapılandırıcılığı genişlettiğini söyler (Vygotsky, 1978 den Akt. Scott 2011). Scott (2011) 'yapılandırıcı perspektiften; öğretmenler, öğrencilerin müzikal çevrelerini araştırmalarına ve kendileri için gerekli müzikal bilgileri keşfetmelerine yardım ederek onların öğrenmelerini kolaylaştırdıklarında, öğrenciler oldukça etkili yeni bilgiler kazanırlar' der.

Bu anlamda yapılandırıcılığın savunduğu sosyal çevrelerden birisi de eğitim gezileri olabilir. Alan gezileri; sınıf ortamına getirilmesi mümkün olmayan canlıları, objeleri ve süreçleri izleme amacıyla okul dışına yapılan gezilerdir. Alan gezileri birden fazla duyu organına hitap etmesi, zengin ve anlamlı yaşantılar sunması, gözlem yapma becerisi kazandırması, grupla hareket edilmesi, sosyal becerileri geliştirmesi ve kalıcı izler bırakması nedeni ile çok yararlıdır. Teknolojik gelişmelere paralel olarak sanal alan gezileri de yapılabilmektedir (Gülbahar, 2008, 106). Günümüz şartları açısından bakıldığında ulaşım altyapısı ve olanaklarının geliştiği Türkiye'de, müzik alanı ile ilgili pek çok etkinlik öğrenci grupları ile birlikte bizzat yerinde izlenebilmektedir. Her ne kadar öğretim programında, bu konuya dönük uygulamalar okulun şartları ve öğretmenin inisiyatifine bırakılmışsa da, alan gezileri, bazı ülke programlarının başlı başına öğrenme alanlarından birisini teşkil etmiştir. Örneğin Estonya Basic Schools Müzik programının 7 öğrenme alanından biri 'Eğitim Gezileri', yine aynı programın Upper Secondary Schools Müzik programının 3 öğrenme alanından biri 'Eğitim Gezileri' dir. (Bkz. Estonya Müzik Programı) Estonya müzik programında eğitim gezileri ekseninde düşünülebilecek etkinlikler kapsamında '*Koro-Şan hareketi ve şarkı festivallerinin sosyal ve politik yapısına ve eğitimsel anlamına değer verme ve onları anlama*' şeklinde ifade edilen bir genel hedef de mevcuttur. Bu ekseninde Türk müzik eğitimi için düşünülen program geliştirme çalışmalarında özellikle yapılandırıcı yaklaşımla birebir ilişkili olan bu ve benzeri unsurların, programa yeterince yansıtılmasına dikkat edilmelidir.

- Çalışma kapsamında incelenen farklı ülke müzik programlarında; öğrenme alanlarının genellikle; 'Dinleme', 'İcra Etme' ve 'Besteleme' ekseninde oluşturulduğu tespit edilmiştir. Pek çok ülkenin programında müzik kültürü, müzikoloji, müzikal kural-kavram-terim, müzik okur-yazarlığı vb. gibi bilişsel boyutlar, yukarıdaki öğrenme alanlarına göre desenlenen kazanımlara yedirilmiştir. Bu yaklaşım, müziği bizzat yapmayı, yaşamayı öncelleyen bir yaklaşımdır. Bir başka deyişle bu yaklaşımla müzik; onu içselleştirmeyi amaçlayan, ağırlıklı olarak müzikal tınlara dayalı aktif bir faaliyet alanı olarak kurgulanmaktadır. Günümüz örgün müzik eğitimi uygulama-

ları müziği; bilişsel bir içerik sunumu olarak gören anlayıştan farklı olarak, dinleme, icra etme ve nihayet besteleme faaliyetlerini kapsayan, bilişsel ve duyuşsal kazanımlarla desteklenmiş, daha çok bir devinimsel etkinlik olarak kabul etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

- Mevcut Türkiye İlköğretim Müzik Programı'nın genel amaçları sayı ve kapsam bakımından diğer programlara oranla daha yoğundur. Programa, gereğinden fazla veya programın ana fonksiyonu dışında amaç veya amaçların atfedilmiş olup olmadığının analizi yeni program geliştirme çalışmalarında dikkatlice yapılmalıdır. Program genel amaçlarının sınıflandırılması ve kapsamı daha çok müzikal etkinliklere vurgu yapmalıdır. Ülkenin eğitim felsefesi, uzak hedefleri veya bir okulun genel hedeflerinden ziyade, bu hedeflerin, ilgili disiplinin özel faaliyet alanlarına indirgenmiş işe vuruk ifadeleri genel amaç yapılmalıdır. Böylece program, müziğin asıl işlevine daha çok odaklı olur.
- Türkiye İlköğretim Müzik Programı'nda müziğe ve müzik eğitimine dönük teknolojiyi yansıtan bir genel amaç yoktur. Bazı kazanımlarda yer bulan; 'müzik araştırmaları için bilişim teknolojisinden yararlanılır' şeklindeki ifadeler, müzik teknolojisini (Nota yazımı, Ses kaydı vb.) değil bilişim teknolojisini anlatır. Müzik dersleri için teknoloji, öğretmenin, etkinliklerin gerçekleştirilmesinde kullandığı bir 'araç' konumundan çıkartılıp öğrencilerin etkin kullanımının hedeflendiği bir 'amaç' olmalıdır.
- Yapılandırmacı müzik programının önemli unsurlarından biri de öğrencilerin yaratıcılık yönlerinin geliştirilmesine dönük etkinliklerin özellikle vurgulanmasıdır. Bu anlamda 'Doğaçlama' önemli bir müzikal etkinliktir. Türkiye Müzik Programı'nda bulunmayan ve diğer pek çok ülke programının önemle vurguladığı bu etkinlik türü, 'Müziksel Yaratıcılık' öğrenme alanına daha detaylı yansıtılmalıdır.
- Mevcut müzik öğretim programında müzik alanındaki kariyer çeşitliliğini tanıtan ve böylece müzik alanındaki iş olanakları, meslekler, kişi ve kuruluşları tanımaya dönük öğrenim amaçları, kazanım ve etkinlikleri yoktur. Günümüz şartlarında müzik alanındaki mesleki çeşitlilik olanaklarının artması, bu meslekler için gerekli nitelikli işgücü ihtiyacı ve buradaki bilinçlenmelerle, mesleki müzik eğitim kurumlarının temelini oluşturan AGSSL müzik bölümlerini daha iyi tanıtmak ve bu liseleri daha işlevsel kılmak için temel eğitime dayalı programlarda, bu alana dönük genel amaçlar, kazanım ve etkinlikler oluşturulmalıdır.
- Türkiye'nin önemli güncel sorunlarından biri olan Fikri Mülkiyet Hakları (Telif Hakları veya Fikir ve Sanat Eserleri Hakları) ile ilgili sorunların en çok yaşandığı alanların başında müzik sektörü gelmektedir. Bu konudaki bilinçlendirmeler temel eğitimden başlayan bir yelpazeye dayandırılmalı-

dır. Türkiye’de yapılacak müzik öğretim programı geliştirme çalışmalarında, programın önemli boyutlarından birisi olması gereken bu durum, sorun olma özelliğini önümüzdeki on yıllara da taşıyacak görünmektedir. Geliştirilecek programlar günümüzü değil önümüzdeki on yılları da kapsamalıdır.

- Yapılandırmacılığın savunduğu sosyal çevrelerden birisi de eğitim gezileri olarak düşünülebilir. Bazı Avrupa ülkelerinin programlarındaki başlıca öğrenme alanlarından olan eğitim gezileri, günümüz şartları açısından bakıldığında ulaşım altyapısı ve olanaklarının giderek geliştiği Türkiye’de, programların önemli kazanımlarına hizmet edecektir. Bu bağlamda yerel, bölgesel, ulusal veya uluslararası sanatsal veya bilimsel müzik etkinliklerine (konserler, yarışmalar, festivaller, kongreler vb.) katılmayı öngören ve bu katılımı kolaylaştıran hedef ve düzenlemeler yeni programlarda yer almalıdır.
- Günümüz örgün müzik eğitimi uygulamaları müziği; bilişsel bir içerik sunumu olarak gören anlayıştan farklı olarak, dinleme, icra etme ve nihayet besteleme faaliyetlerini kapsayan, bilişsel ve duyuşsal kazanımlarla desteklenmiş, daha çok bir devinimsel etkinlik olarak kabul etmektedir. Yeni geliştirilecek müzik programının müziği bizzat yapmayı, yaşamayı önceleyen, aktif bir faaliyet alanı olarak gören bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir.

Kaynakça

- Aksu, Cahit., Çelenk, Koray (2014). “AGSSL Müzik Bölümü Mezunlarının ‘Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri’ndeki Akademik Başarılarının İncelenmesi”, **Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, Volume 9/2, p.67-87
- Aktüze, İrkin (2004). ‘Doğaçlama’ Ansiklopedik Müzik Sözlüğü, Pan Yayıncılık, İstanbul.
- Altunya, Evren (2001). Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Uygulanan İlkokul Müzik Dersi programlarının Çağdaş Program Geliştirme İlkelerine Göre Değerlendirilmesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bolu.
- Balcı, Ali (1997). **Sosyal Bilimlerde Araştırma-Yöntem, Teknik ve İlkeler**, Kişisel Yayın, Ankara.
- Boyle, J. D. and Radocy, E. R. (1987). **Measurement and Evaluation of Musical Experiences**, Shirmer Books, New York.
- Büyükdüvenci, Sabri. (2001). **Eğitim Felsefesine Giriş**, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Demirel, Özcan (2013). **Eğitimde Program Geliştirme-Kuramdan Uygulamaya**, Pegem Akademi, Ankara.
- Dönmezer, İbrahim (1997). **Eğitim Psikolojisi-Gelişim ve Öğrenme**, E. Ü. Basımevi, İzmir.

- Gülbahar, Yasemin (2008). *Öğretim Araç ve Gereçleri*, Selvi, K. (Edt.) *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı içinde*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Karakaya, İsmail (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Tanrıöğen, A. (Edt.) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Karasar, Niyazi (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- MEB (2006). *İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı (1-8 Sınıflar)*, Ankara.
- Nartgün, Zekeriya (2008). *Duyuşsal Nitelikler ve Ölçülmesi*. Erkan S. ve Gömleksiz M. (Edt.) *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme içinde*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Özçelik, Durmuş Ali (2010). *Eğitim Programları ve Öğretim (Genel Öğretim Yöntemi)*, Pegem Akademi, Ankara.
- Say, Ahmet (2005). *'Doğaçlama' Müzik Ansiklopedisi, Cilt 1*, Müzik Ansiklopedisi Yayını, Ankara.
- Sönmez, Veysel (2004). *Dizgeli Eğitim*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Uçan, Ali (2005). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*, Müzik Ansiklopedisi Yayını, Ankara.
- Variş, Fatma (1997). *Eğitimde Program Geliştirme, Teoriler-Teknikler*, Alkım Yayınları, Ankara.
- Vygotsky, L. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press, Cambridge, MA.
- <http://www.australiancurriculum.edu.au/thearts/learning-in-music> Australian Curriculum, Endorsed in July 2013, F-10 Curriculum, The Arts, Music, Learning in Music, 09 Mayıs 2014.
- <http://www.australiancurriculum.edu.au/thearts/Rationale-Aims/music> Australian Curriculum, Endorsed in July 2013, F-10 Curriculum, The Arts, Music, Rationale-Aims, 14 Nisan 2014.
- http://www.curriculumonline.ie/getmedia/6d3a3e34-69ed-464e-9d3e-002ab7e47140/PSEC04c_Music_Curriculum.pdf Primary School Curriculum-Music-Arts Education, 1999, 29 Nisan 2014.
- <http://www.education.nh.gov/instruction/curriculum/arts/documents/frameworks.pdf> K12 Curriculum Frameworks for the Arts, 2001, 14 Nisan 2014.
- <http://www.education.gov.za/LinkClick.aspx?fileticket=N2JAbH83NLY%3D&tabid=420&mid=1216> Curriculum and Assessment Policy Statement Grades 10-12 Music 2011, Department of Basic Education, 29 Nisan 2014.
- <https://www.gov.uk/government/publications/national-curriculum-in-england-music-programmes-of-study/national-curriculum-in-england-music-programmes-of-study> The National Curriculum in England, 2013 *Secondary School*, 16 Nisan 2014.
- <http://gozmentes.blogspot.com/2013/10/2006-yl-ilkogretim-muzik-dersi-ogretim.html> "2006 Yılı İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programındaki Felsefi Çelişki", Gökmen Özmenteş, 24 Aralık 2013.

◆ Cahit Aksu

<http://www.hm.ee/index.php?1512619>, National Curriculum for Basic Schools, 2011, 29 Nisan 2014.

<http://www.hm.ee/index.php?1512619>, National Curriculum for Upper Secondary Schools, 2011, 29 Nisan 2014.

www.meb.gov.tr “12 Yıllık Zorunlu Eğitime Yönelik Uygulamalar”, MEB, 27 Kasım 2012

www.mebk12.meb.gov.tr. AGSL web sayfası duyuruları, 15 Ocak 2014.

http://www.moe.gov.sg/education/syllabuses/arts-education/files/general-music_program-me.pdf, General Music Programme Syllabus 2008, (Primary/Secondary) Curriculum Planning & Development Division, Ministry of Education, Singapore, 26 Nisan 2014.

<http://musiced.nafme.org/about/quick-facts/>, 12 Mayıs 2014.

<http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> “İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu 1- 5. Sınıflar”, MEB, 16 Mayıs 2014.

<http://web.pccs.k12.mi.us/vapa/music/pdf%20files/music%20national%20standards.pdf>, The National Association for Music Education, 1994, 16 Nisan 2014.

<http://www.tandfonline.com/loi/vaep20>, “Contemplating a Constructivist Stance for Active Learning within Music Education, *Arts Education Policy Review*, 112:4, 191-198, London W1T 3JH, UK” Sheila Scott 09 Ekim 2013.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.537b4ff3b93a89.88713259 ‘Çevre’, *Türk Dil kurumu, Güncel Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu, 20 Mayıs 2014.

<http://www.udir.no/Stottemeny/English/A-brief-introduction-to-the-Norwegian-Directorate-for-Education-and-Training/>, Music Subject Curriculum Curricula in English, Primary and Lower Secondary Education, 2011, 14 Nisan 2014.

SOME GENERAL AIMS WHICH HAVE TO BE IN TURKEY'S NEW SECONDARY SCHOOL MUSICAL EDUCATION PROGRAM

Cahit AKSU*

Abstract

This study aims to analyze to compare some elements of 4+4+4 educational structure's renovation process about the musical education programs in primary and secondary schools; and while doing those renovations the component's definition according to the new requirements of the program along with elements that need to be reflected according to the comparison made with Turkey and 8 different countries around the world.

Results of the study indicate that the current Turkish Primary School Music Program is more intense than the others in terms of the numbers and content of general goals; that there is no general goal in the program that reflects the technology towards music education; that there are no acquisitions related with "Improvisation" activities; that there are no educational goals, acquisitions and activities related with career opportunities in music and any activities to give information about job opportunities, careers, people and organizations about music; that there are no goals related to one of Turkey's most important current problems Intellectual Property Rights (Copyright and Art Rights) and that there are no plans for educational trips, which are very common in European countries.

Keywords: Music Education, Program Development, Curriculum

* Assoc. Prof. Dr.; Karadeniz Technical University, Fatih Faculty of Education Department of Fine Arts Education